कार्यकारी सारांश

प्रस्तावित १०५ किलो ली. प्रति दिन उसाचा रस/मळीवर आधारित नवीन आसवनी प्रकल्प.

गाव माउलीनगर, बेलकुंड, तालुका औसा, जिल्हा लातूर, महाराष्ट्र.

द्वारे प्रस्तावित

श्री संत शिरोमणी मारुती महाराज सहकारी साखर कारखाना लिमिटेड

पर्यावरण सल्लागार

मिटकॉन कन्सल्टन्सी अँड इंजिनीयरिंग सर्विसेस लि., पुणे
पर्यावरण व्यवस्थापन आणि अभियांत्रिकी विभाग
क्यू. सि. आई. - एन. ए. बी. इ. टी. मान्यताप्राप्त सल्लागार मान्यता
डी.आय.सी कार्यालय मागे, कृषी महाविद्यालय परिसर, शिवाजीनगर, पुणे ४११ ००५, महाराष्ट्र, भारत,
दूरध्वनी: + ९१-२० ६६६८९४००, ४०४,४०६,४०७

अनुक्रमणिका

१. परिचय 4
२. प्रकल्पाचे स्थान....4
३. प्रकल्पाची माहिती थोडक्यात 6
४ प्रक्रियेचे वर्णन....7
४. पर्यावरणाचे वर्णन 9
५. अपेक्षित पर्यावरणीय परिणाम 10
तक्ता ४: अपेक्षित परिणाम 10
७.० पर्यावरण निरीक्षण व देखरेख कार्यक्रम 11
तक्ता ५: पर्यावरण निरीक्षण व देखरेख कार्यक्रम....11
८.० पर्यावरणीय देखरेख कार्यक्रम....11
तक्ता ६: पर्यावरण निरीक्षण वेळापत्रक....11
९. अतिरिक्त अभ्यास....12
१०. पर्यावरण व्यवस्थापन योजना 12
तक्ता ७: विविध पर्यावरणीय गुणांसाठी ईएमपी....12
१० पर्यावरण व्यवस्थापन खर्च 13
११ प्रकल्पाचे फायदे....14

१२ निष्कर्ष..14

कार्यकारी सारांश

१. परिचय

में. श्री संत शिरोमणी मारुती महाराज सहकारी साखर कारखाना लिमिटेड या कंपनीने माउली नगर, बेलकुंड, तालुका औसा, जिल्हा लातूर, महाराष्ट्र, येथे उसा चा रस /मळीवर आधारित आसवनी प्रकल्प प्रस्तावित करण्याचा निर्णय घेतला असुन उत्पादित उत्पादने, रेक्टिफाइड स्पिरिट/ एक्स्ट्रा न्यूट्रल अल्कोहोल/ ॲबसोल्युट अल्कोहोल/ इथेनॉल, असतील व कच्चा माल म्हणून सी मळी (मोलॅसेस)/ बी हेवी मळी(मोलॅसेस) आणि उसाचा रस वापरला जाईल. आसवानी प्रकल्प ३०० दिवस कार्यरत असेल. प्रस्तावित आसवानी शून्य द्रव निस्सारण संकल्पनेवर चालणार आहे. हा प्रकल्प मद्यनिर्मिती उद्योगाच्या श्रेणीत मोडतो व ईआयए अधिसूचना, २००६ व त्यातील सुधारणांनुसार अनुसूची ५(ग) मधील वर्ग 'A' मध्ये समाविष्ट आहे तसेच, या प्रकल्पात बी हेवी मळी(मोलॅसेस) आणि उसाचा रस या कच्च्या मालाचा वापर करून पिण्यायोग्य मद्य निर्मिती केली जाईल. या प्रकल्पामुळे औद्योगिक तसेच कृषी क्षेत्राला चालना मिळेल. याशिवाय ग्रामीण विकास, रोजगारनिर्मिती व स्थानिक कृषी वन उत्पादनांना मूल्यवृद्धी होऊन विशेषतः आदिवासी समाजाला फायदा होईल.

२. प्रकल्पाचे स्थान

प्रस्तावित प्रकल्प कंपनीने माउली नगर, बेलकुंड, तालुका औसा, जिल्हा लातूर, महाराष्ट्र येथे प्रस्तावित असुन. प्रकल्पाचे भौगोलिक स्थान १८° १०.९ '७७" उत्तर, ७६° २३.२०'९९" पूर्व आणि समुद्र सपाटीपासूनची उंची ६५२ मी. वर आहे. प्रकल्प स्थळाच्या १० किमी परिघीय अभ्यास क्षेत्रात पर्यावरण संवेदनशील क्षेत्र , बायोस्फीअर रिझर्व्ह, राष्ट्रीय उद्याने आणि वन्यजीव अभयारण्ये नाहीत. १० किलोमीटर च्या अभ्यास क्षेत्रात बहुतांश आरक्षित वने हे मालेगाव आणि पुणेगाव या ठिकाणी आढळतात.

प्रकल्प स्थळाची पर्यावरण मांडणी खालीलप्रमाणे आहे.

आकृती १ : प्रकल्पाचे भौगोलिक स्थान

तक्ता १ प्रकल्प स्थानाचे भौगोलिक समन्वय

अनुक्रमांक	अक्षांश (Latitude)	रेखांश (Longitude)	अनुक्रमांक	अक्षांश (Latitude)	रेखांश (Longitude)
अ१	१८°१०'९.७७" उ.	७६°२३'२०.९९" पू.	अ२	१८°१०'११.७६" उ.	७६°२३'१६.३६" पू.
अ३	१८°१०'१२.५०" उ.	७६°२३'१९.४८" पू.	अ४	१८°१०'१५.५०" उ.	७६°२३'१८.५४" पू.
अ५	१८°१०'१६.२६" उ.	७६°२३'२०.७५" पू.	अ६	१८°१०'१३.७१" उ.	७६°२३'२१.६०" पू.
अ७	१८°१०'१४.४२" उ.	७६°२३'२४.६३" पू.	अ८	१८°१०'५.३९" उ.	७६°२३'२७.८१" पू.
अ९	१८°१०'३.२०" उ.	७६°२३'१९.१६" पू.	अ१०	-	-

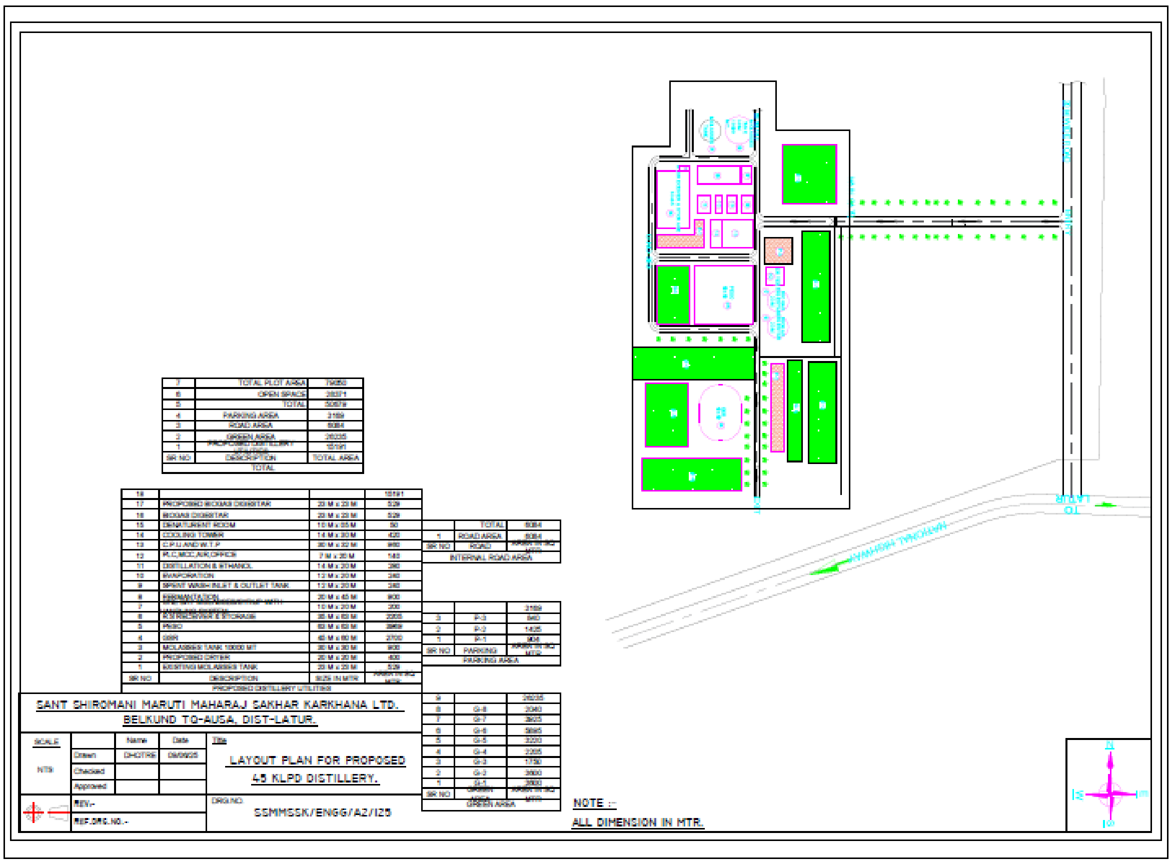

आकृती २ प्रकल्पाचा नकाशा

३. प्रकल्पाची माहिती थोडक्यात

तक्ता २: प्रकल्पाची ठळक वैशिष्ट्ये

विशेष	**तपशील**
प्रकल्प	प्रस्तावित १०५ किलो ली. प्रति दिन उसाचा रस/मळीवर आधारित नवीन आसवनी प्रकल्प.
स्थान	गाव माउलीनगर, बेलकुंड, तालुका औसा, जिल्हा लातूर, महाराष्ट्र.
स्क्रीनिंग श्रेणी *(अधिसुचना २००६ व त्यातील सुधारनानुसार)*	५ (जी) – "डिस्टिलरीज" श्रेणी: "ए" (>१०० किलो लिटर प्रति दिन मळी आधारित आसवनी
प्रकल्प क्षेत्राचा जमिनीचा प्रकार	खाजगी जमीन
उत्पादन	आरएस /ईएनए/ एए / इथेनॉल (उसाच्या रसा /मळीवर): १०५ किलो लिटर प्रति दिन सहवीज निर्मिती: ३. ५ मेगा वॉट
उप-उत्पादन	कार्बन डायऑक्साईड: ९६ टन प्रति दिन स्पेंट वॉश पावडर: ३९ टन प्रति दिन
मूलभूत कच्चा माल	उसाचे सिरप बी- मळी (मोलॅसेस)
ऑपरेशनचे दिवस	३०० दिवस
एकूण क्षेत्र	८ हेक्टर
हरित पट्टा	एकूण: २. ६४ हे. (एकूण भूखंड क्षेत्राच्या ३३%)
पाण्याची गरज	पाण्याचा वापर ३५६ घन मी प्रति दिवस
बॉयलर	३५ टन प्रती तास
चिमणी	प्रस्तावित आसवानी प्रकल्पासाठी ४५ मीटर उंचीची चिमणी इलेक्ट्रोस्टॅटीक प्रेसिपिटेटर सह प्रदान केली जाईल.
वाफेची गरज	२८ टन प्रति तास
बॉयलरसाठी इंधन	बगॅस: ९. ३९ टन प्रति दिवस बायोगॅस: ०. ९१ टन प्रति दिवस
वीज आवश्यकता	३ मेगावॅट
कुशल आणि अकुशल कामगार	बांधकाम टप्पा: १५० परिचालन टप्पा: १००
प्रकल्पाची एकूण किंमत	५७ कोटी

पर्यावरणीय व्यवस्थापकीय योजनेकरिता भांडवली खर्च	४१. ५० लाख	
कॉर्पोरेट पर्यावरणीय जबाबदारीसाठीचा खर्च	०.३ कोटी (ए कूण प्रकल्प खर्चाच्या ०.५ % ग्रीनफिल्ड प्रकल्प)	
एकूण सांडपाणी निर्मिती	उसाचे सिरपवर आधारित प्रदूषित पाणी – ११०७ घन मी प्रति दिवस मळीवर आधारित सांडपाणी : १०१४. ८ घन मी प्रति दिवस घरगुती सांडपाणी: ९. ६ घन मी प्रति दिवस (१० घन मी प्रति दिवस एसटीपी)	
सीपीयू क्षमता	११५० घन मी प्रति दिवस	
एसटीपी क्षमता	१५ घन मी प्रति दिवस	
घन आणि घातक कचरा निर्मिती	बगॅस राख: ४. ५टन प्रति दिवस सीपीयु गाळ: १. ६ टन प्रति दिवस एसटीपी गाळ: ०. ००४ टन प्रति दिवस स्पेंट ऑइल: ०.००५ टन प्रति वार्षिक	- बगॅस राख प्रेस मडमध्ये मिसळली जाईल आणि खत म्हणून वापरली जाईल किंवा थेट शेतकऱ्यांना विकली जाईल. - एसटीपी आणि सीपीयू गाळ खत म्हणून वापरला जाऊ शकतो. - स्पेंट ऑइल अधिकृत पुनर्वापर करणारयांना पाठवले जाईल.

४ प्रक्रियेचे वर्णन

मळी / साखरेच्या रसावर आधारित आसवनी प्रक्रिया

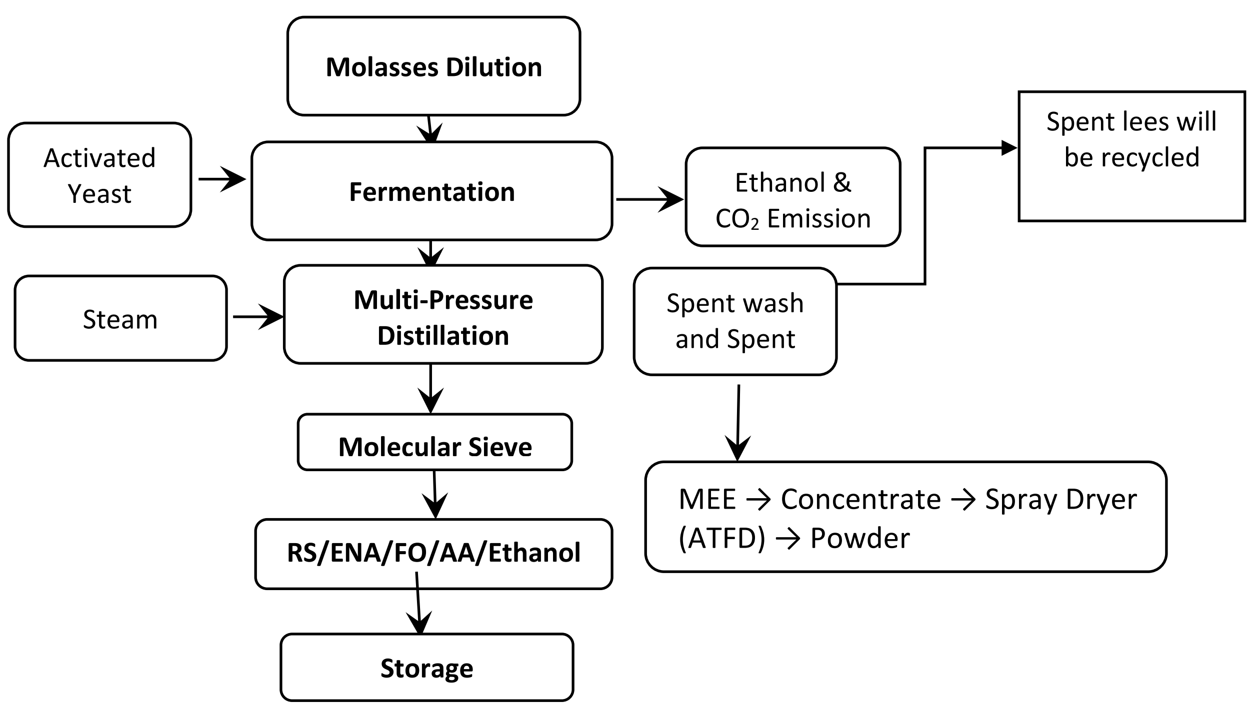

आकृती ३ आसवनी प्रक्रिया (मळी आधारित)

४. पर्यावरणाचे वर्णन

प्रकल्प परिसरातील विविध पर्यावरणीय घटकांचा १ मार्च २०२५ ते मे २०२५ या कालावधीत अभ्यास केला गेला. पर्यावरणाच्या मूलभूत अध्ययनासाठी पर्यावरण वन,आणि जलवायू मंत्रालय आणि तांत्रिक पर्यावरण प्रभाव आकलन याद्वारे दिलेल्या मार्गदर्शन तत्वांचे पालन केले गेले.

तक्ता ३ पर्यावरण निरीक्षणाचे निरीक्षण

पर्यावरण गुणधर्म	देखरेख वारंवारता	घटक	निरीक्षण
हवामानशास्त्र	मायक्रोप्रोसेसर आधारित वेदर मॉनिटरिंग स्टेशन सतत तासभर रेकॉर्डिंग	वाऱ्याची दिशा	पश्चिम ते पूर्व
		कमाल तापमान	३२.५ °C
		किमान तापमान.	१९ °C
		सापेक्ष आर्द्रता	५४ – ६८ %
		पर्जन्य	वार्षिक सरासरी पर्जन्यमान: ८२९.२ मि.मी.
हवेची गुणवत्ता	१० स्थाने २४ तासांचे नमुने ३ महिने आठवड्यात दोनदा (मायक्रोग्रॅम घन.मी.)	पी. एम. १० पी. एम. २.५ सल्फर डायॉक्साईड नायट्रोजन ऑक्साइड्स कार्बन मोनो ऑक्साएड ओझोन	सर्व पॅरामीटर्स NAAQ २००९ च्या मर्यादेत आहेत धुळीकण $_{१०}$: ६४. १२ ते ८५. ९० मायक्रो ग्रॅम /घन मी सूक्ष्मधुळीकण $_{२.५}$: २४.४४ ते ३७. ७९ मायक्रो ग्रॅम /घन मी सल्फर डायॉक्साईड: ७. ०५ ते १५. ९० मायक्रो ग्रॅम /घन मी नायट्रोजन ऑक्साइड्स: १०. १८ ते ४०. ६२ मायक्रो ग्रॅम /घन मी कार्बन मोनो ऑक्साएड: ०. १८ ते ०. ८८ मिली ग्रॅम /घन मी ओझोन: १०. ४७ ते २५. ४१ ते मायक्रो ग्रॅम /घन मी
पाणी गुणवत्ता (भूजल आणि भूपृष्ठजल)	हंगामात एकदा भूजलासाठी ८ ठिकाणी आणि भूपृष्ठभागावरील पाण्याच्या ३ ठिकाणी (भौतिक, रासायनिक आणि जैविक घटक)	पी. एच टी डी.एस. सि. ओ. डी. बी. ओ. डी.	जास्तीत जास्त घटक भारतीय मानकांद्वारे घोषित केलेल्या विहित मानकांच्या अनुज्ञेय मर्यादेत आहेत भूगर्भातील पाणी - पी. एच - ७.२८ ते ८.०८ - द्राव्य घटक - ४३५ मिलिग्रॅम / लिटर ते ८६८ मिलिग्रॅम / लिटर - काठीण्य पातळी - १९८.०२ ते ३४२.१४ मिलिग्रॅम / लिटर पृष्ठभागावरील पाणी - पी. एच - ७.१५ ते ७.८९ - डीओ – ५.१ ते ५.३मिलिग्रॅम / लिटर - बी ओ डी - ५ ते ६ १८ मिलिग्रॅम / लिटर

पर्यावरण गुणधर्म	देखरेख वारंवारता	घटक	निरीक्षण
माती गुणवत्ता	हंगामात एकदा ठिकाणी ९	मातीचा प्रकार आणि पोत, भौतिक -रासायनिक गुणधर्म, एन, पी, के	लाल वालुकामय माती (Red Sandy Soil): माती मध्यम सुपीकतेची असून पाण्याची धारण क्षमता चांगली आहे. जड धातूंचे (Heavy Metals) प्रदूषण आढळून आलेले नाही.
ध्वनी तीव्रता	हंगामात एकदा १० ठिकाणी (डीबी मध्ये ध्वनी पातळी (अ))	दिवसा	४२. ५ - ५४. ९८ डी.बी.
		रात्री	३७. ४ - ४३. २४ डी.बी.
जमिनीचा वापर	जमिनीच्या अभ्यासासाठी प्रकल्प क्षेत्रावर एकदा भेट	माहिती आणि जमीन वापर वर्गीकरण	बहुतांश जमीन ही शेती वापराखाली आढळून आली.
भूविज्ञान व हैड्रोजओलॉजि	अभ्यास काळात एकदा	प्रकल्प क्षेत्राचे भूविज्ञान व हायड्रोलॉजि	बेसाल्टीक लाव्हा प्रवाहांमुळे, डेक्कन ट्रॅप वरील भूजल मुखत्वे वेअथेरेड व फ्रॅक्चर्ड भागाखाली ५-१० मी. खोलीवर आढळते. गाळाची माती फार थोड्या प्रमाणात आढळते.
जैविक पर्यावरण	१० किमी परिघीय अभ्यास क्षेत्रात	वनस्पती व प्राणि ची माहिती गोळा करणे.	बाभूळ, लिंब, तरवड, काशीद, ताम्रशिंबी, वड, पिंपळ, उंबर .
			वेडा राघू, खाटीक, मैना, मैना, पोपट ई.
सामाजिक-आर्थिक परिस्थिती	१० किमी परिघीय अभ्यास क्षेत्रात	सामाजिक-आर्थिक माहिती गोळा करणे.	स्वच्छतेच्या सुविधा समाधानकारक आहेत, वीज पुरवठा सुविधा जवळजवळ सर्व गावात उपलब्ध आहेत, पाणी पुरवठा आहे, प्राथमिक आरोग्य केंद्र आणि उप केंद्र प्राथमिक आरोग्य उपलब्ध आहे.

५. अपेक्षित पर्यावरणीय परिणाम

प्रस्तावित प्रकल्पाच्या कार्यामुळे अपेक्षित पर्यावरणीय परिणाम खालील तक्ता ४ मध्ये दिले आहेत.

तक्ता ४: अपेक्षित परिणाम

पर्यावरणविषयक पैलू	अपेक्षित परिणाम
वायू पर्यावरण	प्रक्रियेतून निघणारे दूषित वायू, वाहनातून व मालवाहतूक निघणारे धूलिकणांचे व चिमणीतून निघणाऱ्या धुराचे योग्य नियंत्रण न केल्यास वायू प्रदूषणात पातळीत वाढ होण्याची संभावना आहे.
पाणी पर्यावरण	सांडपाण्याची योग्य विल्हेवाट न लावल्यास पाण्याचे प्रदूषण होऊन त्याचे मानवी आरोग्यावर व सभोवतालच्या पर्यावरणावर परिणाम होऊ शकतात.
मृदा पर्यावरण	घातक / घनकचरा कचराच्या अयोग्य विल्हेवाटी मुळे जमिनीवर विपरीत परिणाम होऊन, जमिनीच्या सुपीकतेवर परिणाम होईल
जैविक पर्यावरण	कारखान्यातून कोणताही प्रकारचे सांडपाणी, व इतर प्रदूषित पाणी बाहेर सोडले जाणार नाही. हरित पट्टा विकसित करण्यात येईल.
सामाजिक पर्यावरण	पायाभूत सुविधा विकास संदर्भात शैक्षणिक पातळी, आरोग्य सुविधा इ. क्षेत्राचा विकास होईल
आर्थिक पर्यावरण	महसूली उत्पन्न म्हणून प्रदेश आणि देशातील अर्थव्यवस्थेवर सकारात्मक परिणाम.

ध्वनी पर्यावरण	प्रकल्पाच्या क्षेत्रामध्ये ध्वनी पातळी त किंचित वाढ होईल.
व्यावसायिक आरोग्य आणि सुरक्षितता	वैयक्तिक संरक्षण उपकरणे न वापरल्यास, योग्य कार्यप्रणाली न वापरल्यास, तसेच यंत्रांची नीट निगा न राखल्यास आरोग्य धोक्यात येऊ शकते.

७.० पर्यावरण निरीक्षण व देखरेख कार्यक्रम

तक्ता ५: पर्यावरण निरीक्षण व देखरेख कार्यक्रम

पर्यावरण पैलू	घटक	वारंवारता	पद्धती
पिण्याचे पाणी	नदीच्या व कारखान्यातील पिण्याच्या पाण्याच्या गुणवत्तेचे परीक्षण.	मासिक, प्रयोगशाळा निरीक्षण	आय. एस. १०५००:२०१२
औद्योगिक वापराचे पाणी	पाण्याचे सर्वसामान्य मानके	मासिक, प्रयोगशाळा निरीक्षण	मानक पद्धती नुसार
औद्योगिक सांडपाणी	महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाच्या निर्देशानुसार	मासिक, प्रयोगशाळा निरीक्षण	मानक पद्धती नुसार
हवा	(अतिरिक्त मापदंड, महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ नुसार)	कारखाना व परिसरातील दोन-तीन ठिकाणी हवेचे परीक्षण करावे	आय. एस.: ५१८२
कामाची जागा देखरेख	ध्वनी, व्हीओसी, तापमान पातळी	मासिक, प्रयोगशाळा निरीक्षण	-
चिमणी परीक्षण	अतिरिक्त मापदंड, व महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ आणि निवडणूक आयोगाने आदेशावरून	त्रैमासिक देखरेख	आय. एस.: ५१८२.
ध्वनी परीक्षण	डेसिबल ध्वनी पातळी	मासिक, प्रयोगशाळा निरीक्षण निरीक्षण	मासिक
आरोग्य तपासणी	कारखाना कायदा व इतर व वैद्यकीय तरतुदी (रोजगारा पूर्वी व नंतर).	प्रकल्प कार्य काळात वार्षिक.	--

८.० पर्यावरणीय देखरेख कार्यक्रम

तक्ता ६: पर्यावरण निरीक्षण वेळापत्रक

पर्यावरण पैलू	घटक	वारंवारता	पद्धती
पिण्याचे पाणी	पिझोमेट्रिक वेल पाणी परीक्षण व कारखान्यातील पिण्याच्या पाण्याच्या गुणवत्तेचे परीक्षण.	मासिक, प्रयोगशाळा निरीक्षण	आय. एस. १०५००:२०१२
औद्योगिक वापराचे पाणी	पाण्याचे सर्वसामान्य मानके	मासिक, प्रयोगशाळा निरीक्षण	मानक पद्धती नुसार
औद्योगिक सांडपाणी	महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाच्या निर्देशानुसार	मासिक, प्रयोगशाळा निरीक्षण	मानक पद्धती नुसार
हवा	अतिरिक्त मापदंड, महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ नुसार	कारखाना व परिसरातील दोन-तीन ठिकाणी हवेचे परीक्षण करावे	आ एस : ५१८२

कामाची जागा देखरेख	ध्वनी, तापमान पातळी	मासिक, प्रयोगशाळा निरीक्षण	-
चिमणी परीक्षण	अतिरिक्त मापदंड, व महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ आणि निवडणूक आयोगाने आदेशावरून	मासिक देखरेख ऑनलाइन स्टॅक मॉनिटरिंग सिस्टिम बसवावी.	आ एस: ५१८२.
ध्वनी परीक्षण	ध्वनी पातळी (डेसिबल)	६ ठिकाणी मासिक, प्रयोगशाळा निरीक्षण	मासिक
आरोग्य तपासणी	कारखाना कायदा व इतर व वैद्यकीय तरतुदी (रोजगारा पूर्वी व नंतर).	प्रकल्प कार्य काळात वार्षिक.	--
आणीबाणी अग्निशमन सारखी तयारी	आग आणि स्फोटांच्या धोक्यांची काळजी घेण्यासाठी अग्निसुरक्षा आणि सुरक्षा उपाय, त्यांचे मूल्यांकन आणि त्यांच्या प्रतिबंधासाठी पावले.	ऑपरेशन टप्प्यात मासिक	मॉक ड्रिल रेकॉर्ड, साइटवर आपत्कालीन योजना, निर्वासन योजना.

९. अतिरिक्त अभ्यास

खालील अतिरिक्त अभ्यास पर्यावरण वन,आणि जलवायू आणि हवामान बदल मंत्रालय, नवी दिल्ली यांनी जारी केलेल्या संदर्भ अटींच्या संदर्भात केले जाणार आहेत.

- जनसुनावणी
- व्यावसायिक जोखमीचे मूल्यमापन

१०.पर्यावरण व्यवस्थापन योजना

प्रकल्पाचा आजूबाजूच्या पर्यावरणावर होणारा परिणाम कमी करण्यासाठी कारखान्याद्वारे खालील उपाय योजनांचा अवलंब केला जाईल.

तक्ता ७: विविध पर्यावरणीय गुणांसाठी ईएमपी

पर्यावरणीय गुणधर्म.	उपाय योजना
वायु गुणवत्ता व्यवस्थापन	**प्रक्रिया उत्सर्जन** वीओसी उत्सर्जनाची शक्यता टाळण्यासाठी संपूर्ण प्रक्रिया बंद स्थितीत केली जाईल. **इतर उत्सर्जन** - इलेक्ट्रोस्टॅटिक प्रीसीपीटेटरसह स्टॅकला पुरेशी स्टॅक उंची प्रदान केली जाते. - कच्चा माल आणि उत्पादनाची वाहतूक आच्छादित वाहनाच्या स्वरूपातून केली जाईल. - धूळ उत्सर्जन कमी करण्यासाठी पाणी शिंपडले जाईल.
पाणी आणि सांडपाणी व्यवस्थापन	- आसवनी "शून्य द्रव निस्सारण" तंत्रज्ञानावर आधारित असेल. - रॉ स्पेंट वॉशचा मईई मध्ये केंद्रित केला जाईल आणि स्पेंट वॉश पावडर तयार करण्यासाठी ड्रायरला पाठविला जाईल जो पुढे पोटॅशिअम चा स्रोत म्हणून शेतकऱ्यांना विकला जाईल. - प्रक्रिया कंडेन्सेट, स्पेंट लीज थंड केले जातील आणि कंडेन्सेट पॉलिशिंग युनिटमध्ये प्रक्रिया केले जातील, व त्याचा प्रक्रियेत पुनर्वापर करण्यात येईल.

	- आसवनी युनिटमधील प्रदूषित पाणीवर ११५० घन मी प्रति दिवस औद्योगिक प्रदूषित पाणी प्रक्रिया संयंत्र मध्ये प्रक्रिया केली जाईल. प्रक्रिया केलेले सांडपाणी हरित पट्टा विसकसित करण्यासाठी आणि कुलिंग टॉवरमध्ये पुन्हा वापरले जाईल. - घरगुती सांडपाणी १५ घन मी प्रति दिवस सांडपाणी प्रकिया संयंत्र प्रक्रिया केली जाईल आणि प्रक्रिया केलेले पाणी बागकामात पुनर्वापर केले जाईल. - सीपीयू मध्ये प्रक्रिया केलेले पाणी प्रक्रिया किवा कुलिंग टॉवर मेकअपसाठी पुनर्वापर केले जाईल.
आवाज व्यवस्थापन	- ध्वनी प्रदूषण कमी करण्यासाठी सर्व ध्वनी निर्माण करणारे उपकरणांसाठी बंद खोली प्रदान केली जाईल. - वाहतुकीचा मुक्त प्रवाह राखला जाईल. प्लांटची उपकरणे चालवताना इअरमफचा वापर केला जाईल. - ध्वनी पातळी कमी करण्यासाठी मशीनची योग्य देखभाल, तेल लावणे आणि ग्रीसिंग करणे आवश्यक आहे. - आवाजाची पातळी कमी करण्यासाठी कारखान्याच्या परिघाभोवती हरित पट्टा विकसित केला जाईल.
दुर्गंधी व्यवस्थापन	- उत्तम कार्य पद्धती व्यवस्थापन करून दुर्गंध नियंत्रीत केला जाईल. - किण्वना दरम्यान तापमान नियंत्रीत करून यीस्ट चे निष्कार्य कींवा मृत होणे टाळले जाईल. - कुजवणाऱ्या सुक्ष्मजीवांची गटारांमध्ये होणारी वाढ वेळोवेळी नियंत्रण केली जाईल व त्यासाठी जैविक रासायनांचा वापर केला जाईल.
घन आणि घातक कचरा व्यवस्थापन	- अवशिष्ट तेल फार कमी प्रमाणात असेल व ते अधिकृत रिसायकरकडे पाठवले जाईल. - सी. पी. यू मधून निघणारा गाळ तसेच घनकचरा घातक नसल्याने खत म्हणून उपयोगात येईल. - बॉयलर कृषी राख खत म्हणून वापरली जाईल.
वाहतूक व्यवस्थापन	- धुळी कणांचे उतसर्जन कमी करण्यासाठी कच्चा माल आणि उत्पादनाची वाहतूक आच्छादित वाहनाच्या स्वरूपातून केली जाईल. - चांगली वाहतूक व्यवस्थापन प्रणाली विकसित आणि तिची अंमलबजावणी केली जाईल
हरित पटा विकास / वृक्षारोपण	- केंद्रीय प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने (सीपीसीबी) निर्धारित केलेल्या नियमानुसार वृक्षारोपण केले जाईल.
कॉर्पोरेट पर्यावरण जबाबदारी	- येत्या २ वर्षांमध्ये सीईआर उपक्रमांसाठी ०.३ कोटी रक्कम वाटप केली जाईल
व्यावसायिक आरोग्य व सुरक्षा	- कारखाना प्लेसमेंटपूर्वी आपल्या कामगारांच्या आरोग्यावर लक्ष ठेवेल आणि रोजगारादरम्यान वेळोवेळी तपासणी करेल. - विविध क्रियाकलापांचे आरोग्य परिणाम आणि आरोग्य धोक्यात आल्यास आरोग्य तज्ञांशी नोंद केली जाईल आणि चर्चा केली जाईल आणि सुधारणा आणि प्रतिबंधात्मक कृती उद्योगाने केल्या पाहिजेत - कामगारांना सर्व सुरक्षा उपकरणे पुरवली जातील आणि पर्यावरणीय व्यवस्थापकीय समिती त्याची नोंद ठेवेल. - सर्व सुरक्षा निकषांचे पालन केले जाईल.

१० पर्यावरण व्यवस्थापन खर्च

अ .क्र	**सविस्तर**	**भांडवली किंमत (लाख रुपये)**	**आवर्ती खर्च (लाख रुपये)**
	बांधकाम टप्प्यात		
१	पर्यावरण निरीक्षण आणि व्यवस्थापन	०	०.०३
२	साइटची तयारी	०.०३	०

३	ध्वनी आणि घन कचरा व्यवथापन	०.०२	०
४	प्रदूषित पाण्याचे व्यवथापन	०.०५	०
५	व्यावसायिक आरोग्य	०.०५	०.०२
६	हरित पट्ट्याच्या विकास	०.०५	०.०५
	एकूण (अ)	**०.२**	**०.१**
	परिचालन टप्यात		
१	**वायू प्रदूषण**	**७**	**०.१५**
	इलेक्ट्रो स्टॅटिक प्रीसीपीटेटर	६	
	चिमणी	०.७	
	आयडी फॅन आणि इतर सहाय्यक	०.३	
	ऑनलाइन सतत उत्सर्जन मॉनिटरिंग सिस्टम	१०	०.०१
२	**जल प्रदूषण**	**३२.५०**	०.२५
	शून्य द्रव निस्सारण	२५	
	ड्रायर	२	
	डिकॅंटर	२	
	सीपीयू	३	
	सांडपाणी प्रकिया संयंत्र	०.५	
३	**ध्वनी प्रदूषण**	०.५	०.०१
४	**पर्यावरण निरीक्षण (हवा, पाणी, कचरा पाणी, माती, घनकचरा, आवाज)**	०.१५	०.०१
५	**व्यावसायिक आरोग्य**	०.३	०.०५
६	**हरित पट्ट्याच्या विकास**	०.४५	०.०३
७	**घन कचरा व्यवस्थापन**	०.०५	०.०२
८	**पावसाच्या पाण्याचे व्यवस्थापन**	०.२५	०.०२
	एकूण (ब)	४१.३०	**०.५६**
	एकूण (अ + ब)	**४१.५०**	**०.६६**

११ प्रकल्पाचे फायदे

- मोठ्या प्रमाणात उत्पादनइत्यादी खरेदी केल्यामुळे ग्रामीण अर्थव्यवस्थेला चालना मिळेल.
- आसवनीचे उद्दीष्ट स्टीम वापर आणि वीज वापराच्या बाबतीत युनिटची तांत्रिक कार्यक्षमता सुधारणे आहे.
- प्रस्तावित प्रकल्प कुशल तसेच अकुशल व्यक्तींसाठी विविध रोजगार संधी निर्माण करण्यासाठी फायदेशीर ठरेल. कारखाना रोजगारासाठी जवळच्या स्थानिक लोकांना प्राधान्य देईल.
- किण्वन प्रक्रियेदरम्यान तयार होणारा सीओ$_2$ व्यवस्थापन करून विकला जाईल. त्यामुळे ही प्रक्रिया कार्बनमुक्त असेल.
- एकूण ०.३ कोटी कॉर्पोरेट पर्यावरण जबाबदारीसाठी समर्पित केले जातील.

१२ निष्कर्ष

- पाणी प्रदूषण नियंत्रणासाठी कार्यक्षम निवारक उपाय राबवले जातील.

- चिमणीद्वारे हवेतील उत्सर्जन ईसपी द्वारा नियंत्रित केले जाईल. वनस्पती आणि अधिवासाच्या नुकसानास कारणीभूत ठरणार नाही.
- वनस्पती आणि निवासस्थानाचा तोटा याला श्रेय दिले जाणार नाही.
- वैयक्तिक संरक्षक उपकरणे, सुरक्षा उपाय, आपत्कालीन योजना आणि आपत्ती व्यवस्थापन योजना वातावरणीय धोक्यांपासून बचाव करण्यासाठी लागू केली जावी.